

Uluslararası bir sempozyumun ardından: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV/AIDS ve Biyoetik

Doç. Dr. M. İhsan Karaman

İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Üroloji uzmanlık eğitimini aynı fakültede tamamladı. 1996 yılında Doçent oldu. 2001 yılından beri Haydarpaşa Numune Hastanesi Üroloji Klinik Şefi olarak çalışmaktadır. Prostat kanseri konusunda bir bilimsel kitap editörlüğü, 200'den fazla ulusal ve uluslararası alanda yayımlanmış veya sunulmuş bilimsel çalışması ve 40'i aşkın uluslararası sityasyonu var. Türk Çocuk Ürolojisi Derneği'nin kurucularındandır. Aynı zamanda bu derneğin bilimsel komisyon üyesidir.

Geçtiğimiz günlerde İstanbul çok ilginç ve bir o kadar da önemli bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Medya araçlarına görkemiy-le yansımayan, ancak bilim adamlarının ve konuyla ilgili hassasiyet taşıyan tıp profesyonellerin yoğun ilgisi altında yürütülen sempozyum 2 gün sürdü. "International Scientific Convention on Sexually Transmitted Diseases, HIV/AIDS and Bioethics" adlı bu uluslararası sempozyumun konusunu cinsel yolla bulaşan hastalıklar, AIDS ve biyoetik oluştuyordu. Dünyanın 32 ülkesinden yaklaşık 50.000 doktoru temsil eden bir küresel sivil toplum örgütü olan Federation

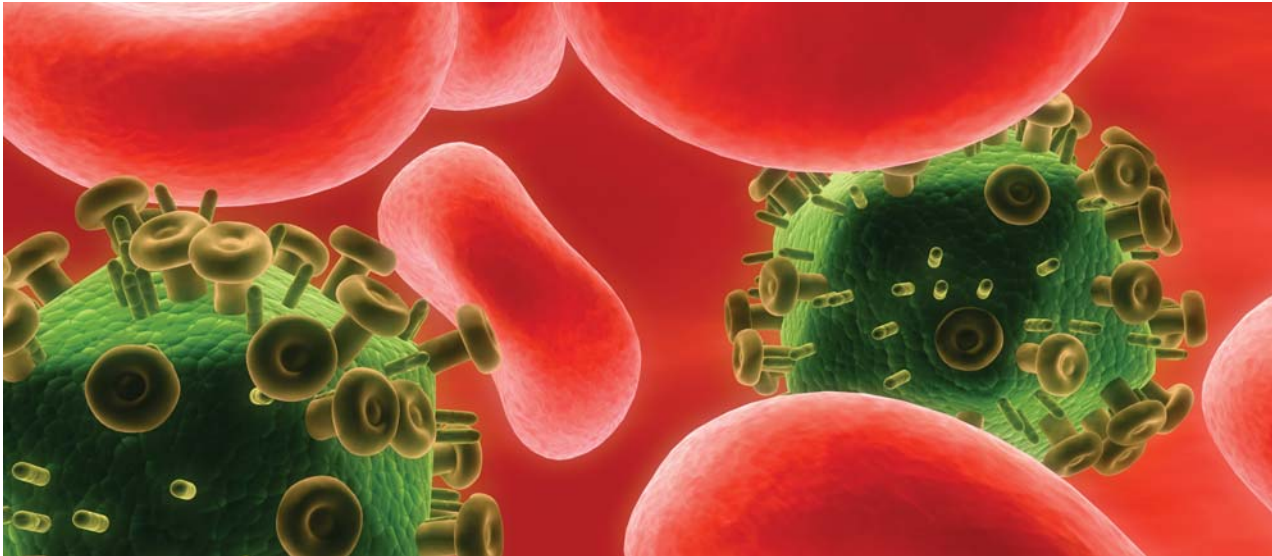
of Islamic Medical Associations (FIMA) ile Hayat Sağlık ve Sosyal Hizmetler Vakfı'nın ortaklaşa düzenlediği toplantının sponsorluğunu İstanbul Büyükşehir Belediyesi üstlendi.

Topkapı Eresin Barcelo Otel'de 13 Temmuz 2007 akşamı yapılan ve yaklaşık 350 davetlinin katıldığı açılış töreni ve kokteyli ile başlayan sempozyum, aynı yerde 14 ve 15 Temmuz tarihlerinde iki tam gün devam etti. Her biri alanlarında uzman olan 15 yabancı, 6 Türk konuşmacının görev aldığı sempozyumda, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV enfeksiyonu ve AIDS hastalığı, cinsel eğitim, genetik teknolojiler gibi konularla bunların etik ve sosyal yönleri ayrıntılı biçimde ele alındı ve uzman

panelleri ile tartışıldı. Sempozyumu ABD, Malezya, Güney Afrika, Ürdün, Pakistan, Endonezya, Mısır, Cezayir, Somali, Sudan, Irak, Suudi Arabistan, İsveç, Filistin, Yemen, Bosna ve Türkiye gibi birçok FIMA üyesi ülkeden doktorlar ve sağlık çalışanları izledi. Özellikle biyoetik ve hukuk alanında heyecanlı tartışmalara da sahne olan sempozyum, katılanların büyük beğenisini topladı.

Sempozyumla ilgili notlardan önce, AIDS ve diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında özet bilgiler vermek faydalı olacaktır.

HIV/AIDS ve diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklar, başta gelişmekte olan ülkeler

olmak üzere tüm dünyada çok önemli bir halk sağlığı sorunudur. Küresel bir halk sağlığı sorunu olan cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, en sık görülen hastalıklar arasında yer almaktadır. HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların sosyal ve ekonomik sonuçları da önemlidir. Bu hastalıklar sadece ABD'de 16 milyar dolarlık bir mali yüke neden olmaktadır. Günümüzde yoksul ülkelerin, tedavisi çok pahalı olan HIV enfeksiyonu ve AIDS gibi hastalıkların tedavi giderlerini karşılaması imkânsızdır.

HIV enfeksiyonunun ana bulaşma yolu cinsel ilişkidir. Damar içi enjeksiyon yoluyla, anneden bebeğe bulaşma, sağlık çalışanlarının kazayla yaralanması, kan ve kan ürünleri verilmesi diğer bulaşma yollarıdır. 26 yıl önce tanımlanan ilk olgulardan sonra HIV enfeksiyonu bugün dünya genelinde salgın düzeyine ulaşmış durumda olup, 40 milyondan fazla kişi bugün bu hastalıktan etkilenmiş durumdadır. Türkiye'de 612 AIDS hastası, 1800 HIV enfeksiyonu olmak üzere toplam 2412 kişi taşıyıcı veya hasta durumundadır.

HIV enfeksiyonu ve AIDS dünya genelinde bir salgın hastalık olarak devam etmektedir. Yeni AIDS olguları ve ölümlerin çoğu gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır. 1995 yılından sonra Kuzey Amerika ve Avrupa'da yeni olgu sayısında artış durmuş iken; Hindistan, Afrika, Tayland, Eski Doğu Bloku ülkelerinde (Moldovya, Rusya, Ukrayna) hızlı bir artış vardır. Yılda 4 milyonu aşan yeni olgu sayısı ve 3 milyonu aşan ölüm sayısı halk sağlığı tehdidinin önemini göstermektedir. AIDS, bugüne kadar yirmi milyondan fazla kişinin ölümüne neden olmuştur. Diğer bir ifadeyle günde 14.000 kişiye HIV mikrobi bulaşmakta (dakikada 10 kişi) ve her gün 7 - 8 bin kişi bu hastalıktan ölmektedir.

AIDS tedavisi pahalıdır ve yılda kişi başına 10.000 dolar civarında tedavi masrafı gerektirmektedir. İlaçların yan etkilerini izlemek ve oluşan yan etkilerin tedavisi de ek masraflara neden olmaktadır. Pahalı tedaviye ulaşmak özellikle başta sahra altı Afrika ülkeleri olmak üzere diğer gelişmekte olan ülkelerde ciddi bir sorundur. Tüm dünyada tedavi gereksinimi olan 7 milyon kadar kişiden yalnızca %15 kadarı tedavi imkânına kavuşmaktadır.

Yoksul ülkelerde HIV enfeksiyonlu annelerin gıda yetmezliği/yokluğu nedeniyle çocuklarını emzirmek zorunda olması çocukların hastalığa yakalanmasını artırmaktadır. Yoksul ülkelere ilaç ve gıda yardımı zengin ülkelerin ve sivil toplum kuruluşlarının ağırlık vermesi gereken önemli bir konudur.

Cinsel yolla bulaşan diğer hastalıklar da dünya genelinde halk sağlığını teh-

dit etmektedir. Bunlar arasında klamidya üretriti, bel soğukluğu (gonore), sifiliz (frengi), genital herpes, genital siğiller, trikomonyaz (paraziter hastalık), hepatit B sık rastlanılan hastalıklardır. Dünya Sağlık Örgütü yılda tedavi edilebilir 340 milyon cinsel yolla bulaşan yeni olgu olduğunu bildirmektedir (91 milyon klamidya, 62 milyon bel soğukluğu, 23 milyon frengi (sifiliz)). Bu hastaların 151 milyonu Güneydoğu Asya, 62 milyonu sahra altı Afrika ülkelerinde görülmektedir.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, sadece akut dönemlerindeki etkileriyle değil, neden oldukları komplikasyonlarla da ciddi önem taşımaktadır. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar kanserlere (serviks, vaginal, karaciğer), üreme sağlığı sorunlarına (pelvisin iltihabı hastalığı, kısırlık, dış gebelik, düşük, prostat ve epididim iltihabı), gebelikle ilgili sorunlara (erken doğum, ölü doğum, düşük doğum ağırlığı, anomaliler, lohusalık sepsisi, bebekte doğum sonrası enfeksiyonlar: zatürre, sepsis, göz iltihabı, zeka geriliği, kronik karaciğer iltihabı, siroz) neden olur.

HIV enfeksiyonu salgını ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılma hızını azaltmak, öncelikle etkin korunma ve tedavi hizmetlerine erişiminin sağlanmasına bağlıdır. Hastaların tespit edilip tedavi edilmesi, evlilik dışı cinsel temaslardan sakınmak, aile ve evlilik düzenine uyum, erkeklerin sünnet olması, gerekli durumlarda ilaçlarla korunma önemlidir. Korunma ve kontrolde cinsel temaslara bulaşan hastalıklarla ilgili bilgi sahibi olmak amacıyla halkın eğitimi başlangıç noktasını oluşturur. Ne yazık ki dünya genelinde konuyla ilgili bilgilendirme eğitimleri yetersizdir.

İşte, böylesine önemli küresel bir sorunla ilgili olarak, medeniyetlerin buluşma yeri olan İstanbul'da düzenlenen söz konusu uluslararası bilimsel toplantı gerek zamanlaması, gerekse yüksek bilimsel düzeydeki katılımıyla son derece önemli bir fonksiyonu yerine getirmiştir. Sempozyumda, HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların dünyadaki mevcut durumu ele alınmış, konuyla ilgili gelişmeler tartışılmış, tanı, tedavi, korunma ve etik alandaki sorunlar ve çözüm önerileri değişik ülkelere katılan alanlarında uzman hekimler tarafından irdelenerek birtakım sonuçlara varılmaya çalışılmıştır.

Sempozyumun ilk gününde; pediatrik HIV enfeksiyonu ve AIDS yetimleri, HIV biyolojisi, AIDS tedavisi, İslami perspektiften AIDS'in önlenmesi, aşular, AIDS'li erkek ve kadında cinsel yolla bulaşan hastalıklar, gençlerin AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunması, ölüm hakkı ve küresel AIDS krizi gibi konu başlıkları ele alındı. Daha

çok biyoetik tartışmaların ağırlıkta olduğu ikinci günde ise; bulaşıcı hastalıklarla savaş ve İslam dini, AIDS'in etik ve sosyal yönleri, AIDS'li bir anneden doğacak çocuğun hakları, ahlaki değerlerimize uygun bir cinsel eğitim, AIDS çevresindeki biyoetik konular ve gelişen genetik teknolojilerin biyoetik yönleri gibi konular irdelendi.

Ortak çabalarımız sayesinde, önümüzdeki birçok engel ve sorunlara rağmen, daha mutlu ve sağlıklı bir dünya hedefine ulaşma ümidinin yinelenildiği sempozyum, bilimsel ve sosyal yönden oldukça doyurucu hatıralarla son buldu. Sempozyumun CD'si ve konuşmaların tam metinlerinden oluşacak FIMA Year-Book ile ilgili gelişmeler, www.fima-web.net ve www.hayatvakfi.org adresli web sitelerinden takip edilebilir.

Rakamlarla AIDS

☞ HIV/AIDS ve diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklar sadece ABD'de 16 milyar dolarlık bir mali yüke neden olmaktadır.

☞ Dünya genelinde 40 milyondan fazla kişi bugün bu hastalıktan etkilenmiş durumdadır.

☞ Türkiye'de 612 AIDS hastası, 1800 HIV enfeksiyonu olmak üzere toplam 2412 kişi taşıyıcı veya hasta durumundadır.

☞ Hindistan, Afrika, Tayland, Eski Doğu Bloku ülkelerinde (Moldovya, Rusya, Ukrayna) hızlı bir artış vardır. Yılda 4 milyonu aşan yeni olgu sayısı ve 3 milyonu aşan ölüm sayısı halk sağlığı tehdidinin önemini göstermektedir.

☞ AIDS, bugüne kadar yirmi milyondan fazla kişinin ölümüne neden olmuştur. Diğer bir ifadeyle günde 14.000 kişiye HIV mikrobi bulaşmakta (dakikada 10 kişi) ve her gün 7 - 8 bin kişi bu hastalıktan ölmektedir.

☞ Tedavi ortalama 10.000 dolar civarındadır.

☞ Tüm dünyada tedavi gereksinimi olan 7 milyon kadar kişiden yalnızca %15 kadarı tedavi imkânına kavuşmaktadır